

LESSUGGESTIES VOOR HET VOORTGEZET ONDERWIJS 2004

Gedichtendag

Behoud
de Begeerte

Ten geleide

Op 29 januari 2004 is het voor de vijfde keer Gedichtendag: een lustrum. In vijf jaar tijd is Gedichtendag uitgegroeid tot een groot poëziefeest. Op tal van plaatsen zijn gedichten te horen, te lezen en te zien. Deze lessuggesties zijn speciaal voor het voortgezet onderwijs samengesteld. De vijf gedichten in deze lessuggesties sluiten aan bij het thema van Gedichtendag: Heldendichten. Zijn er nog helden? Worden ze nog bezongen? Hoe zien de helden van nu eruit? De vijf gedichten in deze lessuggesties zijn van Nederlandse en Vlaamse dichters. Ze kunnen los van elkaar besproken worden. Neem er de tijd voor. Je hoeft geen antiheld te zijn om gedichten met plezier te lezen.

‘Elke zoon is de zoon van een held en elke heldenzoon wil zelf een held zijn net zo groot als zijn vader, groter dan zijn vader.

Tijd helpt. De vaders worden moe, de vaders worden oud, de vaders krimpen; en de zoons groeien, kijken hun vader recht in de ogen, kijken op hun vader neer, krijgen zoons, zijn eindelijk op hun beurt de held van de dag.’

Imme Dros, uit: *Ilios & Odysseus*. Querido, 2001

De helden van vroeger, dat waren oorlogshelden. Ze werden bewonderd en bezongen in de poëzie. Vooral de Griekse helden zijn beroemd, omdat ze meer dan alle andere helden in gedichten zijn beland: Odysseus, Perseus, Achilles, Hercules. Het zijn er maar een paar, maar er zijn er nog veel meer.

Nu komen zulke heldendichten nauwelijks meer voor. Onze gedichten gaan over dood en liefde, over verlies en vergankelijkheid, over ik en hij en zij, maar niet meer over helden, en over oorlogshelden wordt bij ons in de westerse wereld al helemaal niet meer gedicht. Al is het wel zo dat Imme Dros veel van die Griekse mythen opnieuw heeft verteld, waaronder *De huiveringwekkende mythe van Perseus* (kinderboekenweekgeschenk 1996), de mythe van Herakles in *Held van de twaalf taken* (2001) en de mythen van Theseus en Ariadne, Daidalos en Ikaros, en Faidra in *De held van het labirint* (2002). Al rijmen de hervertellingen niet, ze zijn zo ritmisch dat ze grenzen aan poëzie.

Suggesties vooraf

- Voordat begonnen wordt met het lezen van de vijf volgende gedichten, kan eerst een van de verhalen van Imme Dros gelezen worden, of een deel daaruit. Ze zijn geschreven voor kinderen van dertien jaar en ouder.
- Het is misschien een idee om een discussie te houden over helden waarin de volgende vragen betrokken worden: Wie zijn de helden van nu? Wie heeft er zelf een held? Moet een held beroemd zijn, of kan ook je vader of je moeder een held zijn? Een vriend, een broer, een leraar? Bestaan er ook droomhelden?
- Laat leerlingen kort opschrijven wat een held is. Met of zonder rijm, in ritmisch rap of gewoon in proza.
- De helden uit de volgende gedichten zijn geen standaard helden. Ze zijn eerder het tegenovergestelde: antihelden. Iemand bejubelen is misschien minder interessant dan de zwakke kanten van iemand laten zien. Spreekt een gedicht meer aan als er iemand struikelt, sterft of twijfelt, of zie je misschien toch liever dat een dichter het geluk beschrijft? Waarom?

Entree

Het doek stort neer: daar ben ik dan,
minister van onverrichte zaken,
ontmaskerde held uit de sokkenla,
ridder tjokvol vrees en blaam,
aangenaam.

Mijn hart is zwak, maar stervensgroot.
Zonder moeite zaag ik het in twee,
ik goochel wat ik kan: duiven klem
onder mijn oksels, oude liefdes
in de mouw als hagedissen.

Een mokkend, afgeleefd konijn
kruipt stil zijn hoed in en verdwijnt –
het Indiase touw valt slap.
De show moet door! In de coulissen
zak ik in elkaar als laatste grap.

Ingmar Heytze (1970) is een van de meest productieve dichters van de laatste jaren. Hij schrijft toegankelijke gedichten waarin de aloude thema's als liefde aan bod komen. Ze zien er alleen als nieuw uit omdat ze zich om de hoek lijken af te spelen.

★ Lees het gedicht individueel een paar keer door en lees het daarna klassikaal. Over helden gesproken... Het is wel duidelijk dat het in dit gedicht niet over een held, maar over een antiheld gaat. Iemand die zich verre heldhaftig voelt. In de bundel van Ingmar Heytze staat dit gedicht op de eerste bladzijde: wat zou de dichter daarmee willen zeggen? Kijk daarbij naar de titel van het gedicht: 'Entree'. Hoe maakt de dichter zijn entree? Wat zegt hij eigenlijk allemaal voordat hij de eerste strofe afsluit met 'aangenaam'? Op welke uitdrukking doelt de dichter met de derde regel: 'ontmaskerde held uit de sokkenla'?

★ De persoon uit het gedicht heeft geen hoge pet op van zichzelf. Welke vergelijkingen gebruikt hij om dat te vertellen? Dichters maken graag gebruik van metaforen. Dingen net even anders zeggen, door een beeldende vergelijking te gebruiken. Bijvoorbeeld: haar ogen glansden als parels. Of: zij voelde zich oud en verschrompeld als een vallend blad in de herfst. Kun je zelf nog meer metaforen verzinnen die bij het gedicht van deze antiheld zouden passen?

En 'de show' uit de voorlaatste regel, waar zou dat een metafoor voor kunnen zijn? En een goochelaar? En hagedissen? Aan wat voor soort liefdes denk je dan?

★ In de laatste strofe kruipt er een afgeleefd konijn stil in een hoed. Het verdwijnt. Na dat woordje 'verdwijnt' staat een streepje. Dat is geen toeval. Een dichter zet nooit zomaar ergens een punt, een komma of een streepje. Waarom zou dat streepje juist daar staan?

Dat konijn zou een metafoor voor de liefde kunnen zijn. Of het liefdesleven. Hoe denk jij daarover? En als je dan kijkt naar de volgende zin: 'Het Indiase touw valt slap.' Hoe ziet de truc met het Indiase touw eruit in een goochelvoorstelling? En wat zou de dichter met deze beeldspraak willen zeggen?

★ De eerste regel in dit gedicht en de laatste hebben met elkaar te maken. Op welke manier? Welke woorden gebruikt de dichter daarvoor?

Beleeft de persoon in dit gedicht plezier aan zijn eigen show? 'Als laatste grap' – hoe moet je dat woordje grap lezen? En waarom zou hij neerzakken in de coulissen en niet tijdens de show op het podium?

★ Een ridder tjokvol vrees, een held uit de sokkenla, minister van onverrichte zaken. Dat zijn echte tegenstrijdigheden. Hoe zou je jezelf omschrijven? Ben je een held of juist een antiheld, of geen van beiden? Wat je ook bent, verzin voor jezelf ook zo'n soort beschrijving waarin je jezelf voorstelt. Je mag daarbij termen gebruiken die ze in de showbizz ook gebruiken. En eindig daarna met: 'aangenaam'.

★ Ten slotte: wat vind je van dit gedicht? Welke regels vind je mooi? Welke beelden vind je goed getroffen en welke juist niet?

Wij waren zestien jaar en spelden traag Aeneas'
avonturen. Over hoe winden plots opstaken
en schepen uit hun koers raakten,
over velden aan de overkant van een rivier
waar men een levend mens maar zelden toelaat,
over verlaten vrouwen, oorlogen en tweegevechten.

Wij waren zestien jaar en door de vensters
van het hoge klaslokaal scheen de zon.
En om vier uur stond aan de schoolpoort
de jongen die gedurfd had je te kussen.
En alles over winden die plots opstaken,
schepen die uit hun koers raakten
werd in een boekentas gestoken weggeschoven
om de armen vrij te hebben en lichthartig
om hem heen te slaan.
Wij zouden elkaar nooit verlaten,
wij hadden geen oorlog om naartoe te gaan.

Jo Govaerts [1974] debuteerde al op veertienjarige leeftijd. Haar bundel *Hanne Ton* werd direct genomineerd voor de C. Buddingh'-prijs, een prijs voor het beste poëziedebuut. Na haar middelbare school studeerde Jo Govaerts Slavische talen en sociale antropologie voor ontwikkelingshulp. Dat ze op zo jonge leeftijd een bundel had geschreven trok de aandacht in België en in Nederland.

- ★ Lees het gedicht van Jo Govaerts hardop. Er is geen duidelijk rijmschema aan te wijzen. Of rijmt het gedicht toch, maar op een andere manier? Kijk eens naar woorden als staken en raakten, of naar velden en zelden. Die woorden staan niet aan het einde van een zin, maar midden in een versregel. Is dat ook een soort rijm? En wat hoor je als je 'over verlaten vrouwen' hardop zegt? Kun je nog meer van dat soort zinnnetjes vinden in het gedicht?

Zoek ook naar herhaling van zinnen of stukjes zin in dit gedicht. Dichters maken daar vaak gebruik van. Waarom zouden ze dat doen?

- ★ Is er in dit gedicht eigenlijk een held aanwezig?
- ★ Wat beschrijft de dichteres in de eerste strofe eigenlijk? 'Schepen die uit koers raken', 'oorlogen', 'tweegevechten', moet je die woorden letterlijk nemen, of zit er een dubbele betekenis achter? En waarom zouden ze de avonturen van Aeneas traag spellen en niet vlug? Wie was Aeneas?
- ★ Vier keer begint de dichteres een dichtregel met het woordje 'wij'. Is dat iedere keer dezelfde 'wij' of zijn het steeds weer anderen personen?
- ★ Wat betekent het woordje 'lichthartig' in 'lichthartig de armen om iemand heen slaan'?
- ★ Het gedicht is in de verleden tijd geschreven. 'Wij waren zestien', daar begint het mee. Heeft de dichteres dit gedicht lang na haar zestiende geschreven of juist kort na haar zestiende? Kan je dat ergens uit opmaken? Is ze sindsdien wijzer geworden of niet?

En zouden ze nog bij elkaar zijn, die 'wij' uit de op één na laatste regel? Is het zo dat alleen oorlogen mensen uit elkaar drijven, of kun je elkaar ook verlaten zonder oorlog? Het woord oorlog kun je natuurlijk op verschillende manieren zien. Is dat ook zo in dit gedicht?
- ★ Wat zegt dit gedicht eigenlijk over school? En wat zegt dit gedicht jou?

Dapper

Meer nog dan een ochtendzoen
heb ik 's morgens moed van doen.
Wakker worden is geen kunst.

Dat gaat.

Van kwaad is beddengoed
zich niet bewust
en koude slaapt niet graag
onder een deken.

Het is de mat die
met de wereld vergeleken
veel te klein is als begin,
en zelfs, met mij er middenin,
een beetje knelt.

Ik aarzel lang, rechtop in bed,
bedenk dat net als ja of het
het woordje bang
vaak in mijn dagboek staat,
maar dapper is mijn broer
en zelf ben ik een held.
Dat helpt.

Opstaan is de kunst.

6

Meer dan een paar ochtendzoenen
heb ik nood aan stoute schoenen.

Bart Moeyaert (1964) is een van Vlaanderens belangrijkste auteurs van dit moment. Hij schrijft voor kinderen en volwassen en ontving vele prijzen. *Broere, Het is de liefde die we niet begrijpen* en *Blote handen* zijn bekende boeken in binnen- en buitenland. In 2003 verscheen er voor het eerst een poëziebundel van zijn hand.

- ★ Lees het gedicht eerst alleen en daarna klassikaal.
- ★ Hier is een dichter aan het woord die zichzelf een held noemt. Het gedicht heet dan ook 'Dapper'. Is de dichter alleen wel een held? Zou je het gedicht niet eerder een bezwering kunnen noemen? Door het hardop te zeggen gaat de dichter er zelf in geloven. Net zoals je zelf misschien wel eens hardop zegt dat je niet bang bent, terwijl je het stiekem toch bent. En waarom zou de dichter eigenlijk over zijn broer beginnen?
- ★ Bart Moeyaert komt uit België. Zie je in het gedicht dat het Nederlands hier en daar anders klinkt? Begrijp je toch wat er staat? Ken je nog andere uitdrukkingen, zegswijzen of woorden die ze in België gebruiken en die in Nederland onbekend zijn? Schrijf er zoveel mogelijk op. Begrijp je ze ook direct? Of moeten er ondertitels aan te pas komen?
- ★ Waarom is wakker worden (regel 3) geen kunst en opstaan wel (regel 21)?
En trouwens, waarom staat er niet: 'Opstaan is een kunst', maar 'Opstaan is de kunst'? Is het een belangrijk verschil: 'de' of 'een' te gebruiken?
- ★ In dit gedicht zie je hoe de dichter zijn zinnen telkens onderbreekt door ze op een volgende regel te laten verder lopen. Zoiets heet een enjambement. In een gewone prozatekst zie je die enjambementen niet. Daar lopen de zinnen achter elkaar door. De dichter wil met zo'n afbreking natuurlijk iets zeggen. Hij zegt bijvoorbeeld: hier moet je even ademhalen, of hier moet je even stoppen voor je verder gaat. Waarom zou dat zijn? Is er een voorbeeld in dit gedicht te vinden waar de betekenis van de zin verandert door even te stoppen in plaats van vlug verder te lezen? Bijvoorbeeld (regel 7): 'en koude slaapt niet graag / onder een deken.' Kun je dat zinnetje op twee manieren lezen? En zijn er nog meer van dit soort dubbele betekenissen te vinden?
- ★ De dichter vergelijkt de woordjes 'het' en 'ja' met het woordje 'bang'. Waarom zou dat zijn?
En waarom heeft de dichter liever een paar stoute schoenen dan ochtendzoenen? Wat zijn dat eigenlijk: 'stoute schoenen'?
- ★ Lees het gedicht nog een keer, hardop. Je merkt dat je makkelijk struikelt en soms adem tekort komt om het allemaal op te lezen. Vooral de zin die begint met 'Ik aarzel lang, ...'. Heeft die lange zin een reden? En waarom zou de dichter daarna een heel kort zinnetje 'Dat helpt' schrijven? Daarna zet hij een witregel neer. Toeval? Of heeft zo'n stukje wit op het papier ook een reden?
- ★ Herken je jezelf in dit gedicht? Hoe sta jij op? Makkelijk, moeilijk? Knelt het matje naast je bed ook wel eens? Vind je de beeldspraak mooi of zou je het liever anders zeggen?

Heartbreak Hotel

in memoriam Ghilain Evenepoel (1955-2000)

Je wordt meer broer van eentje minder.
Ik bedoel, hij stierf. Hij was maar
Wat hij aankon: de lente en de herfst,
a man of only two seasons.

Ik heb het heus niet
over Jimi Hendrix,
die rolt nu zijn shag voor hem.
Ze horen samen enigszins. En toch,

mijn broer die dood is,
heeft geen stem. En vrijwel nooit
heeft hij zijn dorp verlaten; hij danste
liefst een wereld rond zichzelf.

Dat duurde maar zijn tijd.
Zijn hart te klein van te veel pijn.
En daarom, en waarom ook niet,
dronk hij te veel, om gauw te sterven.

8

Dat wilde hij niet écht, maar,
ik bedoel, hij liep zo vaak
down lonely street.
De sneeuw viel binnen in zijn hart

terwijl het buiten luidop zomerde.
See you later rock-'n-roll-broer,
mooie jongen. Je sjofele jas
blijft pijnlijk grappig aan ons hangen.

Ivo van Strijtem (1953) is dichter, vertaler en leraar Engels. Hij publiceerde niet alleen dichtbundels met eigen poëzie, hij stelde samen met Koen Stassijns ook veel bloemlezingen voor scholen samen.

- ★ Dit gedicht is een 'in memoriam'. Wat is dat? Is het voor het gedicht belangrijk dat we Ghilain Evenepoel kennen?
- ★ Lees het gedicht eens aandachtig door. Beschrijf wat voor soort man Ghilain moet zijn geweest. Wat deed hij, hoe leefde hij, hoe zou hij er hebben uitgezien? Kun je dat naar aanleiding van dit gedicht? Of blijft hij ondanks dit gedicht een onbekende?
- ★ Er was een tijd dat poëzie op zichzelf moest staan. Autonome poëzie werd het genoemd. Het was niet nodig ook maar iets over de dichter te weten. Het ging namelijk om de woorden, en niet om degene die ze had opgeschreven. Wat vind jij? Moet poëzie los staan van de dichter? Of wil je zijn achtergrond juist weten?
 - Zou Ghilain bijvoorbeeld de echte broer van de dichter zijn? Maakt het iets uit om dat te weten? Wordt het gedicht er beter door?
 - Wat vind je eigenlijk van dit gedicht? Vind je het mooi, triest, ontroerend, of doet het je niets?
- ★ Wat bedoelt de dichter met de eerste zin – 'Je wordt meer broer van eentje minder'?
 - En wat symboliseren de lente en de herfst? Waarom zou Ghilain de zomer en de winter niet aankunnen? Toch noemt de dichter die twee seizoenen later wel, in de voorlaatste en laatste strofe. Wat zegt hij eigenlijk met die zin?
- ★ De laatste zin is verdeeld over twee regels: 'Je sjofele jas / blijft pijnlijk grappig aan ons hangen.' Die twee woordjes 'pijnlijk' en 'grappig' staan haaks op elkaar. Waarom zouden die daar zo broederlijk naast elkaar staan? Word je er vrolijk van? Of juist triest? Welk gevoel wil de dichter overbrengen? En wat bedoelt hij met die laatste zin?
- ★ Wat zou de titel te betekenen hebben? Komt die titel je bekend voor? Heb je hem niet al eens eerder gehoord? En de andere zinnnetjes die schuin gedrukt staan? Zijn die van de dichter zelf, of zouden ze uit een ander gedicht of lied komen?
- ★ Iemand die is overleden kan makkelijk uitgroeien tot held. Ghilain Evenepoel is misschien een soort held geworden voor de dichter, misschien niet, dat weten we niet. Doordat er een gedicht aan hem is opgedragen, is hij hoe dan ook vereeuwigd. De titel is een verwijzing naar een andere held: Elvis Presley. Hij zong ooit het nummer 'Heartbreak Hotel'. En misschien is het nodig om te weten, misschien niet, dat bij de geboorte Elvis zijn tweelingbroer verloor.

★ Hier volgt de tekst van het nummer van Elvis Presley. Misschien is het leuk het in de klas te laten horen.

Heartbreak Hotel

(words & music by Mae B. Axton – Tommy Durden – Elvis Presley)

Well, since my baby left me,
I found a new place to dwell.
It's down at the end of lonely street
At heartbreak hotel.

You make me so lonely baby,
I get so lonely,
I get so lonely I could die.

And although it's always crowded,
You still can find some room.
Where broken hearted lovers
Do cry away their gloom.

You make me so lonely baby,
I get so lonely,
I get so lonely I could die.

Well, the bell hop's tears keep flowin',
And the desk clerk's dressed in black.
Well they been so long on lonely street
They ain't ever gonna look back.

You make me so lonely baby,
I get so lonely,
I get so lonely I could die.

Hey now, if your baby leaves you,
And you got a tale to tell.
Just take a walk down lonely street
To heartbreak hotel.

Voor Johan Cruijff, van verre

Men wil van mij een vers voor jou, J. Cruijff,
omdat ik je niet anders ken
dan degeen als wie ik anders ben:
ik eet uit een andere ruif
(als dat tenminste nog zo heet).

Ik zie best graag een held in jou en
de hartstocht van een kudde vrouwen,
nee, schone blonde maagden die
wenen om het welzijn van je knie.

Ben ik dan jaloers op dit
verschil en dat geen mooie maagd
voor mijn hersenkwabben bidt
of naar mijn balpunt vraagt?

Nee hoor, maar
wat kan ik echt meer hopen je te wensen
dan steeds weer dat vervullende gevoel
of in een bulderende zee van mensen
een rechte lijn die zich opent naar
dat verre (ditmaal je eigen) doel

[en zelfs de beste slotzin mij gegund
eindigt niet altijd in een „.“]

Leo Vroman [1915] is dichter en bioloog. Hij is een van de meest bekende en geliefde dichters van ons land, ook al woont hij al meer dan vijftig jaar in de Verenigde Staten. Hij blijft ook op hoge leeftijd nog poëzie publiceren. Vroman combineert zijn dichterschap met de wetenschap. Alle denkbare literaire prijzen heeft hij inmiddels al ontvangen.

- ★ Aan de titel van dit gedicht kun je zien dat het een gelegenheidsgedicht is. De dichter schreef het speciaal voor de vijftigste verjaardag van Johan Cruijff. Held van velen, bejubeld en gelauwerd als-of het Odysseus zelf betreft.

Aan die titel valt nog meer af te lezen: 'van verre'. Wat zou dat betekenen?

- ★ Lees nu pas het gedicht. En bekijk de titel nog eens. Was het inderdaad wat je dacht? En bekijk de biografie van de dichter eens. Krijgt dat 'van verre' ook nog andere betekenissen?

- ★ Waarom zou Vroman in de eerste regel J. Cruijff schrijven en niet Johan Cruijff. Alleen maar omdat de regel dan ritmisch beter loopt? Of is er nog een andere reden?

En wat bedoelt de dichter met: 'ik eet uit een andere ruif'? Is dat werkelijk uitgedrukt op een ouderwetse manier, of gebruik je dat tegenwoordig nog steeds? Waarom zou Vroman zich afvragen of dat nog zo heet [regel 5]?

- ★ Waarom zou de dichter eerst 'een kudde vrouwen' (regel 7) schrijven, en daarna 'schone blonde maagden' (regel 8)?

- ★ Vroman is een echte wetenschapper. Hij puzzelt graag met woorden. Woorden hebben dubbele betekenissen zoals 'balpunt'. Wat zou het allemaal kunnen betekenen? Misschien zie je nog meer van dergelijke woorden.

- ★ Als je het gedicht hardop leest, hoor je dat het rijmt. Dat wil zeggen, de laatste woorden rijmen, alleen niet volgens een vast schema. Schrijf die laatste rijmwoorden eens op: welke rijmschema's zie je?

ABBA is de eerste strofe, een kwatrijn met omarmend rijm

AABB is de tweede strofe, een kwatrijn met gepaard rijm

ABAB is de derde strofe, een kwatrijn met gekruist rijm

ABCBA is de vierde strofe, een sextet met verspringend rijm

AA is de vijfde strofe, een distichon met slagrijm

- ★ Meestal kiest de dichter voor één rijmschema binnen een gedicht. Waarom zou Vroman al die verschillende rijmschema's in dit ene gedicht toepassen?

- ★ Is de dichter werkelijk jaloers op de voetballer? Kunnen dichters niet evengoed helden zijn? Je zou een dichter eens met een voetballer moeten vergelijken. Moeten ze allebei trainen denk je? Of komen de woorden voor een dichter uit de lucht vallen, terwijl een voetballer iedere dag keihard moet trainen? Kun je verschillen en overeenkomsten opnoemen tussen voetballers en dichters?

- ★ Ten slotte: wat is het verre (eigen doel) van Cruijff, waarover de dichter het heeft (regel 19)? En met welk woord eindigt het gedicht denk je? Wat bedoelt Vroman met die laatste twee regels?

Handige adressen Nederland

Stichting Poetry International

Eendrachtsplein 4

NL-3012 LA Rotterdam

telefoon +31 (0)10 282 27 77

www.poetry.nl

* coördineert Gedichtendag in Nederland en organiseert jaarlijks het Poetry International Festival

Stichting Doe Maar Dicht Maar

Postbus 41015

NL-9701 CA Groningen

telefoon +31 (0)50 313 84 33

* organiseert jaarlijks een poëzieschrijfwedstrijd voor leerlingen in het voortgezet onderwijs.

School der Poëzie

Postbus 11755

NL-1001 GT Amsterdam

telefoon +31 (0)20 330 78 18

* organiseert schrijflessen in de klas

Stichting Schrijvers School Samenleving

Huddestraat 7

NL-1018 HB Amsterdam

telefoon +31 (0)20 623 49 23

* bemiddelt in Nederland bij schrijversbezoeken aan school

Stichting Lezen

Nieuwezijds Voorburgwal 328G

NL-1012 RN Amsterdam

telefoon +31 (0)20 623 05 66

* ontwikkelt leesbevorderende projecten

De Wintertuin

Postbus 1009

NL-6501 BA Nijmegen

telefoon +31 (0)24 323 19 04

* organiseert educatieve scholenprojecten en producties zoals een jaarlijks literatuurfestival in Gelderland

Dicht/Vorm

il Luster Producties

Hoogt 4

NL-3512 GW Utrecht

telefoon +31 (0)30 240 07 68

www.dichtvorm.nl

* animatiefilmpjes met lessuggesties naar aanleiding van gedichten van moderne dichters

Zo gedacht zo gedicht

ProBiblio

T.a.v. Theo de Ruiter

Postbus 485

NL-2130 AL Hoofddorp

telefoon +31 (0)23 554 61 00

* een jaarlijkse poëziewedstrijd voor jongeren van 12 t/m 18 jaar i.s.m. Kunst en Cultuur Noord-Holland en Kunstgebouw Rijswijk

Stichting Plint

Postbus 164

NL-5600 AD Eindhoven

telefoon +31 (0)40 245 40 01

* voor onder andere poëzieposters en ansichtkaarten

Rivendell Po-T-Shirts

Zwaluw 17

NL-3435 AA Nieuwegein

telefoon +31 (0)30 604 29 68

* voor bestelling van t-shirts met gedichten

Kunstbende

Keizersgracht 304

1016 EX Amsterdam

020-5219922

www.kunstbende.nl

* nationale talentenwedstrijd voor jongeren van 13 t/m 18 jaar.

Handige adressen België

vzw Behoud de Begeerte

Congresstraat 67

B-2060 Antwerpen

telefoon +32 (0)3 272 40 41

*** coördineert Gedichtendag in Vlaanderen**

Vlaams Fonds voor de Letteren

Generaal Capiaumontstraat 11, bus 5

B-2600 Berchem

telefoon +32 (0)3 270 31 69

*** bemiddelt in Vlaanderen bij schrijversbezoeken aan school**

Stichting Lezen België

Frankrijklei 130/4

B-2000 Antwerpen

telefoon +32 (0)3 202 83 78

*** ontwikkelt leesbevorderende projecten**

Colofon

Deze lesbrief is een uitgave van Stichting Poetry International en vzw Behoud de Begeerte, ter gelegenheid van de vijfde Gedichtendag op donderdag 29 januari 2004.

Tekst: Bibi Dumon Tak

Redactie: Stichting Poetry International

Vormgeving: Steven Boland

Wilt u op de hoogte blijven van de activiteiten van Poetry International, en in het bijzonder van de lessuggesties, stuurt u dan een e-mail naar: gedichtendag@poetry.nl. Ook uw opmerkingen naar aanleiding van deze lessuggesties kunt u sturen naar het bovenstaande e-mailadres.